

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/131601>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-07 and may be subject to change.

Mr. drs. M.L. Hendrikse, Eigen schuld, bereddingsplicht en medewerkingsplicht in het schadeverzekeringsrecht

*Diss. UvAmsterdam, promotor
prof. mr. J.L.P. Cahen, De-
vener: W.E.J. Tjeenk Willink
2002, 318 p.,
ISBN 90 271 5331 0.*

-----

1. Op 1 februari van dit jaar promoveerde M.L. Hendrikse aan de Universiteit van Amsterdam op het proefschrift 'Eigen schuld, bereddingsplicht en medewerkingsplicht in het schadeverzekeringsrecht'. Promotor was prof. mr. J.L.P. Cahen. In het inleidende eerste hoofdstuk (p. 1-4) gaat Hendrikse in op de keuze van de door hem onderzochte gedragingen van de verzekerde c.q. de verzekeringnemer. Zij komt enerzijds voort uit het feit dat deze gedragingen iets gemeenschappelijks hebben, namelijk dat zij nauw samenhangen met het plaatsvinden van het schadevooral en het vragen van een schadevergoeding aan een verzekeraar, en anderzijds uit de omstandigheid dat in de literatuur over het algemeen meer aandacht wordt besteed aan de wettelijke regeling van de door hem besproken onderwerpen, dan aan regelingen in de polis. Hierdoor is er een lacune ontstaan waarin Hendrikse met zijn boek hoopt te voorzien doordat hij ruim aandacht besteedt aan regelingen in polissen ten aanzien van de betrokken gedragin-

gen. Dat is niet alleen te prijzen, maar maakt de bestudering van het boek interessant. Bij die bestudering zijn mij een aantal zaken opgevallen waaraan ik in deze bespreking nadere aandacht wil schenken. Alvorens daarmee te beginnen, sta ik eerst even stil bij de opbouw van het boek, waarin een vraagstelling en conclusie(s) ontbreken.

In hoofdstuk twee (p. 5-78) gaat Hendrikse in op de (toepassing van de) contra proferentem-methode en het begrip kernbeding. Aan de hand van zijn onderzoek komt hij tot het oordeel (p. 22) dat het wenselijk is om de regeling van de contra proferentem-methode, zoals deze is opgenomen in artikel 6:238 lid 2 BW te wijzigen. In hoofdstuk drie (p. 79-161) gaat Hendrikse uitgebreid in op de regeling van de eigen schuld. De bespreking van de bereddingsplicht vindt plaats in hoofdstuk vier (p. 162-217), terwijl het vijfde en laatste hoofdstuk (p. 218-280) een onderzoek naar de medewerkingsplicht van de verzekerde c.q. verzekeringnemer betreft, nadat het voorval waartegen dekking is gezocht zich heeft voorgedaan. Het boek eindigt met een samenvatting, inclusief een Engelse vertaling daarvan. Bij alle behandelde onderwerpen wordt in 98 bladzijden een vergelijking gemaakt met zowel het

Belgische als het Engelse recht. De keuze voor het Belgische recht wordt gemotiveerd met de overweging dat het leerzaam is om te kijken naar de invoering van de Wet op de landverzekeringsovereenkomst in 1992, om van daaruit keuzes te kunnen maken met betrekking tot de invoering van een nieuw Nederlands verzekeringsrecht. De keuze voor het Engelse recht komt voort uit het argument dat het Engelse stelsel een afwijkend rechtsstelsel betreft, waarin men van *case naar case* hobbelt zonder zich veel zorgen te maken om de logische inpassing in een sluitend systeem. Ook voor dit stelsel geldt dat het door onderzoek verworven inzicht wellicht gebruikt zou kunnen worden bij de vaststelling van een nieuw Nederlands verzekeringsrecht.

2. Gezien het bovenstaande, ligt het logische vertrekpunt van deze boekbeschouwing bij het feit dat het wettelijk verzekeringsrecht voor een ingrijpende vernieuwing staat. Waar nu het verzekeringsrecht nog grotendeels geregeld wordt in de artikelen 246-308 WvK, is beoogd dat in de loop van 2003 dit verzekeringsrecht een plaats zal krijgen in titel 17 van boek 7 BW. Daarmee wordt in ieder geval recht gedaan

aan het feit dat het verzekeringscontract al lang niet meer geldt als een 'daad van handel', maar ook als een bijzondere, burgerrechtelijke overeenkomst, waarop de bepalingen van de boeken 3 en 6 BW van toepassing zijn. Aan de toepassing van boek 6 BW op het verzekeringscontract, wordt door Hendrikse aandacht besteed in het tweede hoofdstuk van zijn proefschrift. In het bijzonder besteedt hij aandacht aan de contra proferentem-methode en de reikwijdte van het begrip 'kernbeding', zoals deze begrippen voorkomen in titel 5.3 (Algemene voorwaarden) van boek 6 BW.

De contra proferentem-methode wordt door Hendrikse omschreven met de uitleg 'als A met B een overeenkomst aangaat en in die overeenkomst een eenzijdig door hem geredigeerd beding hanteert die door beide partijen anders wordt uitgelegd, het onder omstandigheden zo kan zijn dat de uitleg van B (de niet-opsteller) voorrang verdient'. Aangezien in het verzekeringsrecht de inhoud van een polis door de verzekeraar wordt geredigeerd, brengt de contra proferentem-methode met zich mee dat, indien die polis een voor meervoudige uitleg vatbaar beding hanteert, onder omstandigheden de uitleg heeft te gelden die de verzekeringnemer aan het beding heeft gegeven. Deze bescherming van verzekerden is niet iets uitzonderlijks. Reeds bij het sluiten van de verzekeringsovereenkomst geldt sinds HR 1 december 1995, *NJ* 1996, 707 (Nationale-Nederlanden/Westdorp) dat verzekeringnemers de vragen op een aanvraagformulier mogen opvatten naar de zin die zij daaraan onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijs hebben toegekend.

Ten aanzien van de bescherming bij de uitleg van een beding in de polis, verwijst Hendrikse naar HR 28 april 1989, *NJ* 1990, 583 (Liszakay/Harman) waarin de Hoge Raad overwoog dat het in het algemeen voor de hand ligt om, indien een voor meerdere uitleg vatbaar beding in de polis wordt gehanteerd, de uitleg gekozen wordt die het minst

bezwarend is voor de wederpartij van de verzekeraar. Daarop (p. 18) borduurt Hendrikse verder om aan te tonen dat het door de Hoge Raad in genoemd arrest gehanteerde begrip 'niet-professionele verzekeringnemer' niet uitsluitend de particuliere verzekeringnemer betreft, maar ook die verzekeringnemer kan betreffen die handelt in het kader van een beroep of bedrijf. Hij hanteert daarbij als maatstaf de bij de verzekeringnemer aanwezige kennis van het verzekeringsbedrijf, onder verwijzing naar het Franse recht. De beredenering van deze poging aan de hand van het genoemde arrest van de Hoge Raad is mij niet duidelijk. In het arrest gebruikt de Hoge Raad het begrip 'professioneel', alleen om duidelijk te maken dat de partijen in het geding een verschillende rechtskennis hebben ten aanzien van het verzekeringsrecht.

Het gebruik van het begrip 'professioneel' in de zin van de aanwezige rechtskennis bij de betrokken partijen past in de lijn die de Hoge Raad heeft ingezet in zijn arrest van 13 maart 1981, *NJ* 1981, 635 (Haviltex), waarin de Hoge Raad overwoog dat het bij de uitleg van een beding vooral aankomt op de (rechts)kennis van de betrokken partijen op de specifieke markt. Het is echter wel duidelijk waar Hendrikse naartoe wil met zijn stelling: bescherming tegen de verzekeraar voor *alle* wederpartijen die niet over voldoende kennis beschikken om te begrijpen wat een verzekeraar met sommige polisbedingen nu specifiek bedoelt. Voor de problemen die kunnen ontstaan bij de uitleg van polisbedingen tussen een verzekeraar en een verzekerde die handelt in het kader van beroep en bedrijf, zijn uit de jurisprudentie veel voorbeelden te geven waaruit geconcludeerd kan worden dat de opvatting van Hendrikse zeker steun verdient. Eén van de meest sprekende voorbeelden in dit kader is HR 15 mei 1992, *NJ* 1993, 263 (Wimpy-bar) waarin partijen een verschillende uitleg gaven aan de in de polis gehanteerde omschrijving 'waarin Wimpy-bar'. Volgens de verzekerde

hield deze omschrijving slechts een nadere aanduiding van het verzekerde object in, terwijl de verzekeraar betoogde dat met de omschrijving een begrenzing van het verzekerde risico was bedoeld. Het is jammer dat Hendrikse in zijn onderzoek niet nader is ingegaan op een aantal van dergelijke arresten.

3. Om verzekeringnemers en verzekerden die handelen in het kader van beroep en bedrijf en over weinig kennis van het verzekeringsvak beschikken ook te beschermen, stelt Hendrikse (p. 22) een wijziging voor in artikel 6:238 lid 2 BW. Een nieuwe bepaling zou volgens hem als volgt kunnen luiden:

'Bij een overeenkomst tussen een gebruiker en een niet-professionele wederpartij, moeten de bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn opgesteld. Bij twijfel over de betekenis prevaleert de voor de wederpartij gunstigste uitleg. Onder een niet-professionele wederpartij dient te worden verstaan een wederpartij die onvoldoende kennis heeft van en onvoldoende inzicht heeft in het onderwerp dat bij de overeenkomst van doorslaggevend belang is.'

Ik beperk mij hier slechts tot de relatie verzekeraar – verzekerde en vrees dat de schrijver hier volstrekt is doorgeschoten in zijn drang om bescherming te zoeken tegen de verzekeraar. Wie bepaalt nu eigenlijk waarop het kennisniveau van een verzekerde zich bevindt? Hoe toets je het inzicht van de wederpartij? Wat is een doorslaggevend belang? Kun je de wederpartij een verwijt maken indien hij weliswaar niet over voldoende kennis beschikt, maar wel in de omstandigheid was om deze kennis te verkrijgen? Heeft bij de beoordeling van deze vragen de redelijkheid en billijkheid nog een functie? Meer concreet: brengt het enkele feit dat een jurist secretaris is van een kleine dorpsvereniging met zich mee dat deze vereniging minder bescherming behoeft dan de dorpsfanfare waarin artsen en ingenieurs zitten, enkel vanwege het feit dat een jurist geacht wordt om voldoende inzicht

te hebben in de bedoelingen van een verzekeraar?

4. Uit een meer praktisch oogpunt zijn de volgende twee opmerkingen van belang. Ten eerste lijkt het erop dat Hendrikse met zijn voorstel een verregaande bescherming creëert, maar uit een nadere bestudering blijkt juist het tegendeel. Dit tegendeel komt bij Hendrikse niet aan bod omdat hij geen aandacht heeft besteed aan de werking van de contra proferentem-methode, indien een verzekeringnemer bij het sluiten van de verzekeringsovereenkomst gebruik heeft gemaakt van de diensten van een ter zake kundige assurantietussenpersoon. De mogelijkheid om hierover een opmerking te maken lag echter geheel open nu de schrijver het Liszkay-arrest van de Hoge Raad heeft aangehaald. De concrete vraag die naar aanleiding van dit arrest gesteld kan worden is, of artikel 6:238 lid 2 BW ook van toepassing is indien de verzekeringnemer hulp heeft gehad van een tussenpersoon en zodoende op de hoogte zou kunnen zijn van door de verzekeraar gebruikte bedingen in de polis.

In de literatuur¹ bestaat over het antwoord op deze vraag geen zekerheid. Met zijn voorstel lijkt Hendrikse echter een oplossing op deze vraag te geven, immers, aangezien een ter zake deskundige tussenpersoon het verschil in professionaliteit tussen de verzekeringnemer en de verzekeraar zal opheffen, kan de contra proferentem-methode niet meer toegepast kan worden bij de uitleg van een beding. Hiermee zet Hendrikse in feite de beschermingsomvang die artikel 6:238 lid 2 BW nu biedt, buitenspel. Het is jammer dat hij hierop niet is ingegaan. In het verlengde daarvan ligt mijn tweede opmerking. In zijn arrest van 10 december 1993, NJ 1994, 686 heeft de Hoge Raad nadrukkelijk overwogen, dat het van de omstandigheden afhangt of toerekening aan de verzekeringnemer van

de kennis die van een tussenpersoon mag worden verwacht ten aanzien van de inhoud van de verzekeringsovereenkomst, plaats kan vinden. Daarbij is in ieder geval van belang dat de tussenpersoon op de hoogte is met en kennis heeft van de bedoelingen van de betrokken verzekeraar. Als met betrekking tot de positie van een assurantietussenpersoon door de Hoge Raad al een voorbehoud wordt gemaakt ten aanzien van zijn kennis van de bedoelingen van een verzekeraar, dan is duidelijk dat het voorstel van Hendrikse te ver doorschiet, omdat, indien zijn voorstel zou worden gevolgd, waarschijnlijk geen enkele wederpartij voldoende kennis heeft van en inzicht zal hebben in de bedoelingen van een verzekeraar.

5. In het derde hoofdstuk gaat Hendrikse in op de regeling van de *eigen schuld*. In het huidige verzekeringsrecht staat deze regeling in artikel 276 WvK, met een specialis in de artikelen 294 WvK (brandverzekering) en 307 WvK (levensverzekering). In het komende verzekeringsrecht staat de regeling in artikel 7.17.2.9 Ontw. BW 2000, waarmee de toepassing van de regeling beperkt wordt tot het schadeverzekeringsrecht. Als rechtvaardiging van een eigenschuldregeling kan worden aangevoerd dat een verzekeraar bij het sluiten van een overeenkomst ervan uit mag gaan dat *zijn* verzekerde in zijn gedrag niet zozeer tekort zal schieten dat daardoor schade ontstaat.

Een probleemveld daarbij wordt gevormd door de verzekerde die handelt onder invloed van een geestesstoornis. Hendrikse is van mening (p. 85) dat een verzekeraar zich op eenvoudige wijze op de hoogte kan stellen hoe *zijn* verzekerde er geestelijk voor staat, door in de vragenlijst bij het aangaan van de verzekeringsovereenkomst naar die gesteldheid te vragen. Het is mij enerzijds onduidelijk hoe die vraag dan zal moeten luiden, en anderzijds

hoe die vraag, gezien de aantasting van de privacy die met deze vraag gemoeid zal zijn, moet passen in het stelsel van artikel 7.17.1.4 Ontw. BW 2000. Het voert echter te ver om in het kader van deze bespreking daar nadere aandacht aan te schenken. Merkwaardiger is het feit dat Hendrikse met geen woord rept over de bescherming van een verzekeraar tegen *moral hazard*, waarmee algemeen bedoeld wordt het veranderde gedrag (lees: roekelozer gedrag) van de verzekerde ná het sluiten van een verzekeringsovereenkomst, in de wetenschap dat men verzekerd is. Kamphuisen heeft bij de aanvaarding van zijn ambt als hoogleraar verzekeringsrecht aan de KUNijmegen in 2001 in zijn inaugurale rede *'De gevolgen van ongeregeld gedrag in het verzekeringsrecht'*, hieraan de nodige aandacht besteed. De bescherming tegen *moral hazard* is een omstandigheid waarnaar een verzekeraar bij het sluiten van de overeenkomst wel nader onderzoek doet, onder andere door naar het schadeverleden te vragen. Op deze plaats verwijs ik naar de studie van Berliner (*Limits of insurability of risks*. Englewood Cliffs 1982) over dit onderwerp.

6. In een studie naar de eigen schuld van een verzekerde moet aandacht worden besteed aan schuldgradaties. Op p. 88 stelt Hendrikse dat merkelijke schuld, de grove schuld van de verzekerde *'omvat'*. Ik mag aannemen dat deze opvatting op een verschriving berust, anders is de visie van hem op het arrest van het Hof Amsterdam (p. 89) onbegrijpelijk. Hendrikse stelt (p. 90) namelijk dat het gedrag van de verzekerde in kwestie niet als grove schuld kon worden aangemerkt, maar ernstiger was dan lichte schuld en dus gecategoriseerd moest worden als merkelijke schuld. Dat is onbegrijpelijk indien merkelijke schuld, de grove schuld zou *'omvatten'*. Grove schuld, door de Hoge Raad in zijn arrest van 12 maart 1954, NJ 1955, 386

1. Vgl. Asser/ Clausen & Wansink 5-VI 1998, nr. 185, waar men uitgaat dat *in beginsel* voorbij kan worden gegaan aan de contra

proferentem-methode indien vaststaat dat de begeleidende tussenpersoon de verzekerde bij het sluiten van de overeenkomst duidelijk

heeft gewezen op de door de verzekeraar gehanteerde betekenis.

(Codam/Merwede) omschreven als *in laakbaarheid aan opzet grenzend*, is ernstiger dan de merklijke schuld, door de Hoge Raad in zijn arrest van 17 juni 1988, *NJ* 1988, 966 (Van Kasteren/Nationale-Nederlanden) omschreven als *een ernstige mate van schuld*.

7. Op p. 104 betreft Hendrikse artikel 246 WvK bij zijn stelling dat opzet als waarschijnlijkheidsbewustzijn kan worden meeverzekerd. Dit motiveert hij door aan te geven dat er in deze opzetcategorie in ieder geval sprake is van een bepaalde mate van onzekerheid, hoe klein ook. Dit lijkt mij onjuist. Het waarschijnlijkheidsbegrip heeft betrekking op de vraag óf er schade zal voortkomen uit de door de verzekerde gepleegde handelwijze. Dat is echter niet de vraag waar het bij de toepassing van artikel 246 WvK om draait, namelijk of die betrokken handelwijze (het schadeveroorzakende element) onzeker is. Dat is de reden dat de toepasselijkheid van artikel 246 WvK op opzet in welke vorm dan ook, gedurende de looptijd van een overeenkomst niet mogelijk is.

De vraag naar de mogelijkheid van dekking tegen schade die voortkomt uit een handeling die valt onder het begrip opzet met waarschijnlijkheidsbewustzijn, dient veeleer beantwoord te worden aan de hand van het begrip *van buiten komend onheil*. Hoe meer zeker de schade is, des te minder is deze schade van buiten komend. Des te kleiner is daardoor de mogelijkheid van dekking. In tegenstelling hiermee lijkt het bepaalde in artikel 7.17.1.1 Ontw. BW 2000 te staan waarin bij partijen onzekerheid wordt geëist ten aanzien van de schade. Dit uitgangspunt lijkt op het systeem dat in het huidige verzekeringsrecht staat in artikel 269 WvK. Hendrikse maakt dit onderscheid niet, waarmee hij een kans heeft laten liggen om in te gaan op de vraag of artikel 7.17.1.1 wel juist is opgesteld, zeker met het oog op aansprakelijkheidsverzekeringen.

8. Op p. 134 e.v. besteedt de schrijver aandacht aan het voorstel van het Verbond van Verzekeraars voor een nieuwe opzetclausule, waarvan het uitgangspunt gevormd wordt door de regel dat verzekeraars geen schade vergoeden die voortvloeit uit of veroorzaakt wordt door opzettelijke handelingen van de verzekerde. Hendrikse stelt vast (p. 139) dat de nieuwe clausule veel duidelijker is dan de oude opzetclausule, maar ook dat onduidelijkheid heerst over welke reikwijdte het begrip 'opzettelijk' heeft. Onder verwijzing naar artikel 3:40 BW vindt de schrijver dat onder het bedoelde begrip alleen opzet als oogmerk en opzet als zekerheidsbewustzijn valt. Ik betwijfel dit.

Zoals hiervoor (nr. 7) reeds is gesteld, betreft de toevoeging *waarschijnlijk of mogelijk* bij opzet alleen de schadekans. In de nieuwe opzetclausule hoeft deze afweging niet meer gemaakt te worden. Schade uit opzet is niet gedekt, ongeacht de vraag of deze schade willens en wetens is veroorzaakt, of slechts een mogelijk gevolg is van de opzettelijke gedraging. Met zijn zienswijze haalt de schrijver via de achterdeur de vraag naar de voorzienbaarheid van schade weer binnen en dat wil het Verbond met de redactie van de nieuwe opzetclausule nu juist uitsluiten. De maatschappelijke discussie omtrent het voorstel voor een nieuwe opzetclausule gaat over de vraag of slachtoffers van een seksueel delict bij een vraag naar schadevergoeding, onder de nieuwe regeling niet veel vaker met lege handen blijven staan. Het is jammer dat Hendrikse hier niet nader op in is gegaan. Die discussie is van belang voor de praktijk en had mijns inziens in zijn boek niet mogen ontbreken.

9. Hoofdstuk vier handelt over de bereddingsplicht, zoals deze plicht in het huidige recht staat in artikel 283 WvK en in het komende recht geregeld wordt in artikel 7.17.2.18 Ontw. BW 2000. De plaatsing in afdeling 2 maakt in ieder geval een eind aan de vraag of een bereddingsplicht bestaat in de overeen-

komst van levensverzekering. Op p. 170 e.v. gaat Hendrikse in op de begrippen 'voorkomen en vermindere van schade'. Hij stelt zich daarbij de vraag of de plicht om schade te voorkomen pas intreedt nadat het evenement zich heeft voorgedaan. Een juistere vraag zou zijn geweest of de bereddingsplicht pas intreedt nadat het voorval zich heeft voorgedaan.

Deze bereddingsplicht valt uiteen in de zorg ter voorkoming van schade en de zorg ter vermindering van schade, waarbij overigens uitdrukkelijk moet worden opgemerkt dat deze verplichtingen in elkaar overlopen en een duidelijke scheidslijn tussen beide niet valt aan te geven. Het voorkomen van schade is taalkundig beschouwd in de regel alleen mogelijk, indien die schade nog niet is ingetreden. Interessant is zijn standpunt omtrent een eventuele samenloop tussen de artikelen 276/294 WvK en 283 WvK. De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 23 oktober 1992, *NJ* 1992, 814 (De Gans/Nationale-Nederlanden) overwogen dat, onder de in de casus genoemde omstandigheden, een samenloop tussen artikel 294 en 283 WvK tot de mogelijkheden behoort, waarbij de toepassing van artikel 294 WvK in dat geval voorrang verdient.

Met deze uitkomst kan Hendrikse zich niet verenigen (p. 176). Om dit nader uit te werken, splitst hij de bereddingsplicht in het voorkomen van schade en in het verminderen van schade. Samenloop van de artikelen 276 en 294 WvK met de verplichting om schade te voorkomen is volgens Hendrikse denkbaar, omdat beide bepalingen betrekking hebben op de periode die ligt voordat het schadeveroorzakende voorval heeft plaatsgevonden. Dit geldt volgens hem niet ten aanzien van de verplichting om de schade te verminderen, waarvoor geldt dat deze verplichting ligt ná het schadeveroorzakende moment, ofwel het feit waarop de artikelen 276 en 294 WvK van toepassing zijn. Het intreden van het schadeveroorzakende feit geeft aldus een uiterste grens ten aanzien van de toepassing van de ar-

tikelen 276 en 294 WvK. Deze opvatting van Hendrikse is te verdedigen; jammer is alleen dat hij niet nader is ingegaan op de beslissing van de Hoge Raad om het 'voorkomen van schade' in relatie met artikel 294 WvK te brengen. De vraag kan gesteld worden of een splitsing van de bereddingsplicht juridisch wel mogelijk is. Aangezien de schrijver aangeeft dat het arrest van de Hoge Raad grote praktische waarde heeft, was een nadere uitwerking op zijn plaats geweest, temeer daar Blom, *Verzekeringsrechtelijke Berichten* 1993, p. 22 hierop in 7 aandachtspunten wel is ingegaan. Blijkens het literatuuroverzicht is dit artikel aan de aandacht van de schrijver ontsnapt.

10. In het laatste hoofdstuk (vijf) gaat Hendrikse in op de medewerkingsplicht van de verzekerde c.q. de verzekeringnemer nadat het voorval waartegen dekking is gezocht, is ingetreden. Grote moeite heb ik met de passage op p. 242, waar hij concludeert dat de politie bij een aangifte van diefstal toch niets doet, zodat een verzekeraar geen gerechtvaardigd belang heeft bij een dergelijke aangifte. Het ontbreken van dat belang brengt daarom met zich mee dat een verzekeraar zich niet op polisclausules kan beroepen waarin de verplichting tot aangifte staat, indien de verzekerde die aangifte bij de politie achterwege laat. Ik laat het aan de lezer over om deze zienswijze te beoordelen.

11. De bovenstaande opmerkingen doen niets af aan hetgeen ik in het begin van deze bespreking heb gezegd: het boek is interessant. Het feit dat ruime aandacht is besteed aan het Belgische en Engelse recht, draagt zeker bij tot nadere belangstelling omtrent de behandelde leerstukken in het komende Nederlandse verzekeringsrecht. Ten aanzien van het Nederlandse recht vertoont het boek op sommige punten enige oppervlakkigheid, waardoor ik de stelling van Hendrikse dat zijn boek een handig hulpmiddel is voor de dagelijkse praktijk, niet zonder meer onderschrijf.

Ron Feunekes
Rheden, april 2002